

FM: Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi vienpadsmit mēnešos pieaug straujāk nekā izdevumi

Publicēts: 29.12.2022.

[Jaunami](#)

[Kopbudžeta izpilde](#)

[Tautsaimniecības analīze](#)

Tuvojoties gada izskaņai, Valsts kases dati 2022. gada vienpadsmit mēnešos uzrāda kopbudžeta bilances uzlabošanos teju uz pusi jeb par 432 miljoniem eiro, salīdzinot ar atbilstošo periodu pērn, deficītam veidojot 600 miljonu eiro. To galvenokārt veicināja kopbudžeta ieņēmumu pieaugums, kas bija straujāks nekā kopbudžeta izdevumi. Nodokļu ieņēmumu kāpums sekmēja pārpalikumu valsts speciālajā budžetā 349,5 miljonu eiro un pašvaldību budžetā 235,8 miljonu eiro apmērā.

Ieņēmumi kopbudžetā tika saņemti 12,9 miljardu eiro apmērā, kas ir par 1,5 miljardiem eiro jeb 12,6% vairāk salīdzinājumā ar saņemto vienpadsmit mēnešos pērn. Augstākus ieņēmumu šogad nozīmīgi ietekmē ekonomiskās aktivitātes kāpums gada sākumā, kā arī strauji augošais cenu līmenis visa veida precēm un pakalpojumiem. Ieņēmumu pieaugums bija vērojams gandrīz visās pozīcijās – nodokļu ieņēmumi un ieņēmumi no maksas pakalpojumiem pieauguši par 15,2%, bet nenodokļu ieņēmumi kāpuši par 10,1% salīdzinājumā ar 2021. gada vienpadsmit mēnešiem. Joprojām augsti pieaugumi vērojami darbaspēka nodokļu ieņēmumos, kas gandrīz par ceturtdaļu pārsnieguši iekasēto pērnā gada vienpadsmit mēnešos. Atbilstoši VID datiem darba samaksas fonda pieaugums šā gada desmit mēnešos bijis tuvu 12%, turpretī nodarbināto skaits nav būtiski mainījies, paliekot pērnā gada līmenī. Arī PVN ieņēmumos šā gada vienpadsmit mēnešos vērojams kāpums, kas pamatā saistāms ar būtiski pieaugušajiem samaksājamiem nodokļiem tirdzniecības nozarē, ņemot vērā patēriņa cenu un iekšējā pieprasījuma pieaugumu - gada griezumā vidējais cenu līmenis bija par 21,8% augstāks nekā pērn. Strauji augošais energoresursu cenu kāpums veicināja augstākus samaksātos nodokļus elektroenerģijas, gāzes apgādes un siltumapgādes nozarē.

Savukārt izdevumi kopbudžetā 2022. gada janvārī-novembrī tika veikti 13,5 miljardu eiro apmērā un salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu pieauga par vienu miljardu eiro jeb 8,1%. Lielākais kopbudžeta izdevumu kāpums vienpadsmit mēnešos vērojams precēm un pakalpojumiem – par 687,3 miljoniem eiro jeb 52,7%, tai skaitā valsts pamatbudžetā, ņemot vērā septembrī un oktobrī valsts iegādātās dabasgāzes rezerves, pieaugums bija 545,5 miljoni eiro jeb 79,3%. Izdevumi precēm un pakalpojumiem pašvaldību budžetā pieauga par 116,9 miljoniem eiro jeb 23%, kas pamatā saistāms ar lielākiem tēriņiem autoceļu un ielu uzturēšanai gada sākumā, kā arī lielākiem izdevumiem par siltumenerģiju, elektroenerģiju un ēdināšanu pašvaldību iestādēs.

Kopbudžeta izdevumi subsidijām un dotācijām 2022. gada vienpadsmit mēnešos kāpuši par 539 miljoniem eiro jeb 21,1%, galvenokārt pieaugot valsts pamatbudžeta izdevumiem atbalsta pasākumiem. Būtiska atbalsta daļa, piem., Covid-19 atbalsts veselības un citām nozarēm, atbalsts energoresursu cenu kompensēšanai tiek dotēts no valsts pamatbudžeta. Ņemot vērā Valsts kases un citu institūciju iesniegto informāciju līdz šā gada 30. novembrim Covid-19 atbalsta pasākumu tēriņu ietekme uz deficītu sasniedz 691,7 miljonus eiro jeb 1,8% no IKP, kur vairāk kā puse izdevumu bijuši veselības nozarē. Savukārt energoatbalsta pasākumiem izlietoti 445,5 miljoni eiro, kas ir 1,1% no IKP.

Kopbudžeta izdevumi sociāla rakstura maksājumiem vienpadsmit mēnešos kritušies par 283,3 miljoniem eiro jeb 6,4%, salīdzinot ar vienpadsmit mēnešiem pērn, taču situācija pa budžeta līmeņiem bija atšķirīga – kamēr valsts pamatbudžetā izdevumi sociāla rakstura maksājumiem samazinājušies vairāk nekā uz pusi, valsts speciālā budžetā vērojams izdevumu kāpums par 368,8 miljoniem eiro jeb 12,8%. Mazāki izdevumi pamatbudžetā skaidrojami ar būtiski augstāku izdevumu bāzi 2021. gada attiecīgajā periodā, Covid-19 sakarā izmaksājot dīkstāves pabalstus, vienreizējus pabalstus senioriem un ģimenēm ar bērniem. Turpretī speciālajā budžetā, ņemot vērā šā gada ļoti augsto pensiju indeksācijas koeficientu, vērojami par 248,1 miljonu eiro jeb 12,4% augstāki izdevumi vecuma pensijām. Tāpat gada sākumā strauji pieaugošais slimības gadījumu skaits Covid-19 vīrusa omikrona paveida dēļ veicināja izdevumu kāpumu slimības pabalstiem par 53,1 miljoniem eiro jeb 19,1%.

Savukārt būvniecības apjomu krituma ietekmē kopbudžeta kapitālie izdevumi bija par 23 miljoniem eiro jeb 2,3% zemāki nekā

attiecīgajā periodā pērn, kas negatīvi ietekmē kopējo investīciju līmeni ekonomikā. Pašvaldību budžetā kapitālie izdevumi bijuši par 58,5 miljoniem eiro jeb 11,7% zemāki salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu, ko pamatā ietekmēja projektu atlikšana, ņemot vērā augstās būvniecības izmaksas. Turpretī valsts pamatbudžetā kapitālie izdevumi (bez transfertiem pašvaldībām) 2022. gada vienpadsmit mēnešos bijuši par 37,8 miljoniem jeb 8,7% augstāki, izdevumiem ES fondu projektu īstenošanai pieaugot par 16,2 miljonu eiro jeb 16% un pamatfunkciju bruto pamatkapitāla veidošanai kāpjot par 21,6 miljoniem eiro jeb 6,5%, pārsvarā satiksmes un iekšlietu nozares investīciju projektiem.

MK šā gada 22. decembrī izskatīja informatīvo ziņojumu "Par aktualizētām makroekonomisko rādītāju, ieņēmumu un vispārējās valdības budžeta bilances prognozēm 2023.-2025.gadā", saskaņā ar kuru FM prognozē vispārējās valdības budžeta deficītu šim gadam 5% no IKP apmērā. Deficīts ir samazināts pret iepriekš prognozēto par 2 procentpunktiem, ņemot vērā gan virsplāna nodokļu un nenodokļu ieņēmumus, gan zemākus izdevumus energoatbalsta pasākumiem nekā plānots, ņemot vērā iesniegumus par pieteiktajām atbalsta izmaksām līdz decembra vidum un sagaidāmo apmēru gada nogalē. Pēc FM decembrī veiktā novērtējuma kopējā atbalsta ietekme uz deficītu šogad tiek prognozēta 4% no IKP apmērā.

 [Budžeta apskats](#)

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-kopbudzeta-nodoklu-ienemumi-vienpadsmit-menesos-pieaug-straujuk-neka-izdevumi>